

Oorlogsdagboek brengt grootvader dichtbij

Door Jeanine Otten, 2-4-2014

HARLINGEN – Vijftien dagen voor de herdenking in 2014 van de bevrijding van Harlingen (17 april) zijn in de studieruimte van het Gemeentearchief Harlingen Dierik van der Heide (1976) en zijn tienjarige zoon Jens even helemaal verdiept in de oorlogsdagboeken van Johannes Willekes. Gebogen over twee schriftjes, proberen ze het handschrift van hun (over)grootvader te ontcijferen en lezen ze over angstwekkende gebeurtenissen die hij als jongeman ver van huis meemaakte.

Bijschrift: Dierik van der Heide en zoon Jens bestuderen in het Gemeentearchief Harlingen de oorlogsdagboeken van hun (over)grootvader Hannes Willekes.

De Harlinger Johannes (Hannes) Willekes, nu 92 jaar, hield tussen 1943 en 1945 in twee schriften een dagboek bij. De dagboeken worden sinds enige jaren bewaard in het Gemeentearchief Harlingen in het Hannemahuis, centrum voor Harlinger cultuur en historie.

In de oorlogsjaren was Willekes, net als vele andere Nederlanders, als dwangarbeider naar Duitsland getransporteerd. Willekes maakte deel uit van een groep Harlingers die in 'Lagers' (kampen) in en om Hamburg terecht kwam en op de marinewerf moest werken. Hannes en zijn broer Gerrit Willekes vormden met vier andere Harlingers, de broers Arnold en Domien de Vries, Hotze Schuil en Willem Kwast een vriendengroepje. Hoewel ze in

verschillende kampen waren ondergebracht, zochten ze elkaar vaak op. Ze doorstonden besmettelijke ziekten, maakten bombardementen mee, raakten in het schootsveld van de geallieerde bevrijders, maar brachten het er levend af en keerden uiteindelijk uitgeput en onherkenbaar vermagerd, op 14 mei 1945 weer terug in Harlingen. Hannes ging na vier weken vakantie weer aan het werk, "en wel als plaatwerker bij de Scheepswerf Welgelegen te Franeker".

Bijscript: De Harlinger vriendengroep in Duitsland in 1944. Bovenste rij vanaf links: Domien de Vries, Hannes Willekes, Gerrit Willekes. Onderste rij: Hotze Schuil en Arnold de Vries. Willem Kwast behoorde ook tot de groep, maar was tijdens het maken van de foto niet aanwezig.

Hoewel Willekes tijdens de oorlogsjaren in Duitsland dagelijks noteerde wat hij meemaakte, was het voor hem, net als voor vele anderen die de verschrikkingen van de oorlog hadden doorstaan, heel moeilijk om met zijn kinderen en kleinkinderen over zijn belevenissen kunnen praten. Het belang van egodocumenten, zoals het oorlogsdagboek van Hannes Willekes, is dat deze een brug tussen de generaties vormen.

In de afgelopen decennia is de belangstelling en waardering voor persoonlijke getuigenissen als historische bron toegenomen. Dagboeken en andere egodocumenten van gewone mensen geven het verleden een menselijk gezicht en maken het op een unieke, persoonlijke manier toegankelijk voor een breed publiek. Het oorlogsdagboek van

Hannes Willekes en het dagboek van Klaas Hoekstra uit 1826 over het verongelukken van het galjootschip Harlingen in Straat Davis bij Groenland zijn twee bijzondere egodocumenten in de collectie van het Hannemahuis, centrum voor Harlinger cultuur en historie.

Egodocumenten van Harlingers als dagboeken, reisverslagen, persoonlijke brieven geven een beeld van het alledaagse leven van Harlingers en Harlingen en zijn daarmee onderdeel van de Harlinger geschiedenis. Ze kunnen bijvoorbeeld iets vertellen over opvoeding van kinderen, woon- en arbeidsomstandigheden, hoe mensen hun leven ervoeren. Dergelijke papieren worden soms gevonden bij het opruimen van huizen van oudere generaties.

Het Hannemahuis wil dagboeken, reisverslagen, briefwisselingen, jeugdherinneringen, huishoudboekjes en poëziealbums van Harlingers niet verloren laten gaan, maar een tweede leven gunnen. Hebt u een document voor onze collectie, van u zelf of uit een nalatenschap? Neem dan geheel vrijblijvend contact op met de beheerder van het Gemeentearchief Harlingen, Jeanine Otten, tel 0517-413658 of j.otten@harlingen.nl.
